Alkolmetreye İtiraz ve Kan Testi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	03.09.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/77512	Anayasa 36, KTK 48, Kabahatler K. 27, 6216 s.K. 50

ÖZET

Alkolmetre ölçümüne ilk andan itiraz eden ve iki hastanede kan testi yaptıramayan sürücünün, ancak devlet yardımıyla elde edilebilecek delilleri toplatma talebi karşılanmadan ceza itirazı reddedilmiş; AYM silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/alkol-olcumune-itiraz-kan-testi-silahlarin-esitligi-aym-2022-77512/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BİREYSEL BAŞVURU

(Başvuru Numarası: 2022/77512)

Karar Tarihi: 3/9/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, alkollü araç kullanıldığı iddiasıyla uygulanan idari yaptırım kararının iptali için yapılan başvuruda başvurucunun usule ilişkin imkânlar noktasında dezavantajlı duruma düşürülmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Kuyucak İlçe Jandarma Komutanlığına bağlı jandarma trafik timi tarafından 18/5/2022 tarihinde saat 00.29'da yapılan kontrollerde başvurucunun 0,63 promil alkollü bir şekilde araç kullandığı

tespit edilmiş ve bu nedenle başvurucu hakkında 1.823 TL idari para cezası verilerek başvurucunun sürücü belgesine 6 ay süreyle el konulmuştur.

3. Başvurucu -iddiasına göre- alkol test cihazının hatalı sonuç vermesi nedeniyle ilk andan itibaren yapılan ölçüme itiraz etmiş ve yeni bir ölçüm yapılmasını talep etmiştir. Başvurucunun bu talebi kolluk görevlileri tarafından dikkate alınmamıştır. Başvurucu, bunun üzerine Kuyucak Devlet Hastanesine müracaat ederek kan testi yaptırmak istemiş ancak hastane yetkilileri kan testi için gerekli olan cihazın kalibrasyon yapılması için hastane dışına çıkarıldığını beyan ederek başvurucunun talebini geri çevirmiştir. Başvurucu bunun üzerine Nazilli Devlet Hastanesine müracaat etmiş ancak hastane yetkilileri bu defa ilgili kolluk görevlileri tarafından resmî yazı tanzim edilmediği için kan testi yapamayacaklarını ifade etmiştir. Başvurucu, girişimlerinin başarısız olması üzerine Kuyucak İlçe Jandarma Komutanlığına giderek resmî yazı talep etmiş ancak ilgili kolluk görevlileri başvurucuya böyle bir yazı veremeyeceklerini fakat polis ekiplerinin bu konuda kendisine yardımcı olabileceğini söylemiştir. Başvurucu, bunun üzerine Kuyucak'ta bulunan Polis Merkezi Amirliğine giderek durumu anlatmıştır. Polis memurlarının başvurucuya söz konusu işlemin herhangi bir resmî yazı olmaksızın yapılabileceğini beyan etmesi üzerine başvurucu yeniden Nazilli Devlet Hastanesine gitmiş ancak ilgili görevliler kan testi yapamayacaklarını yinelemiştir. Başvurucu, tüm bu süreç sonrasında sonuç alamamış ve kan testi yaptıramadan hastaneden ayrılmak zorunda kalmıştır.

4. Başvurucu, idari para cezasının iptali için başvuruda bulunmuş; başvurusunda tüm çabalarına rağmen hastanede kan testi yaptıramadığı hususuna da yer vermiştir. Başvurucu, bu kapsamda Nazilli Devlet Hastanesine giriş yaptığına ilişkin kayıt belgesini ibraz etmiş; Kuyucak Devlet Hastanesi, Kuyucak İlçe Jandarma Komutanlığı ve Kuyucak Polis Merkezi Amirliğinin kamera kayıtlarının temin edilmesini istemiştir. Başvuruyu değerlendiren Nazilli Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) 22/6/2022 tarihli kararıyla talebi reddetmiştir. Hâkimlik gerekçesinde, alkol test cihazının kalibrasyonunun olay tarihinde yapılmış olduğunu ve kalibrasyon belgesinin son geçerlilik tarihinin 8/6/2022 olduğunu ifade etmiş; ayrıca ilgili idari yaptırım tutanağının aksi sabit oluncaya kadar geçerli belgelerden olduğuna ve konuya ilişkin başvurucunun ispatlayıcı mahiyette deliller ibraz etmediğine ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur.

5. Başvurucu, bahse konu kararın kaldırılması talebiyle Aydın 1. Sulh Ceza Hâkimliğine (itiraz merci) itiraz etmiştir. İtiraz merci başvurucunun eyleminin alkol raporu, tutanak ve belgelerle sabit olduğu gerekçesiyle itirazın reddine 5/7/2022 tarihinde kesin olarak karar vermiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 11/7/2022 tarihinde öğrendikten sonra 20/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Silahların Eşitliği ve Çelişmeli Yargılama İlkelerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucu; kolluk görevlileri tarafından yapılan ölçüme ilk andan itibaren itiraz ettiğini, bahse konu durumun dosya içeriğinde yer alan yaka kamera görüntüleriyle sabit olduğunu, buna karşın kolluk görevlileri ve hastane yetkilileri tarafından yeniden ölçüm yapılmaması nedeniyle iddiasını ispatlama olanağının fiilen elinden alındığını, ileri sürmüş olduğu iddiaların araştırılmadığını, bu kapsamda talep ettiği kamera görüntülerinin temin edilmediği gibi olay sırasında yanında bulunan tanıkların da dinlenmediğini ifade etmiş; idari yaptırım kararının yanlış kanun maddesine dayandığını ve ehliyetine el konulması nedeniyle mağdur olduğunu beyan ederek adil yargılanma hakkı başta olmak üzere bir kısım anayasal hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüş yazısında, adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu tarafından Bakanlık görüşüne yönelik ibraz edilen cevap dilekçesinde ise başvuru formundaki iddialar yinelenmiştir.

10. Başvuru, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen iddialara ilişkin birçok başvuruda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin kapsam ve içeriğini belirlemiştir. Kararlarda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerin Anayasa Mahkemesi tarafından incelendiği, başvuruculara delillerini sunma ve inceletme noktasında mahkemelerce uygun imkânların tanınması gerektiği, tarafların dinlenilmemesi ve taraflara delillere karşı çıkma imkânı verilmemesinin yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hâle gelmesine neden olabileceği vurgulanarak ilgili Anayasa kurallarının yorumlandığı anlaşılmaktadır (çok sayıda karar arasından bkz. [2. B.], B. No: 2013/1134, 16/5/2013, §§ 32-37; [1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 18-19; [1. B.], B. No: 2014/10634, 26/10/2016, §§ 27-31; [1. B.], B. No: 2015/22, 15/1/2020, § 56).

13. Anayasa Mahkemesi, deliller değerlendirilirken kolluk tutanağına aksi ispat edilemeyecek seviyede üstünlük tanınması hususuyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesine ilişkin ilgili hukuka ve genel ilkelere B. No: 2019/38857 ([1. B.], 17/11/2021, §§ 17-39) sayılı kararında yer vermiştir. Buna göre mahkemeden başvurucunun iddia ve itirazlarını dikkate alması, bunları ilgili ve yeterli gerekçe ile karşılaması, bu iddialarda da yeterli ölçüde şans tanıdığını ortaya koyması beklenmektedir. İdari işlemlerin ve bu bağlamda kamu ajanları tarafından düzenlenen tutanakların içeriğinin hukuka/gerçeğe uygunluk karinesinden yararlanacağı hukukun bilinen bir ilkesi olmakla birlikte idari işlemin hukukiliğinin veya tutanağın içeriğinin gerçekliğinin dava konusu edildiği bir yargılamada hâkimin değinilen karineyi uygulaması bu davanın açılmasını anlamsız hâle getirecektir. İdare tarafından tanzim edilen belgelerin içeriğinin gerçekliği karinesinin yargılamanın sonucu yönünden belirleyici olması bireyi devlete karşı dezavantajlı bir konuma sokacağından silahların eşitliği ilkesini zedeleyebileceği gibi suç isnadıyla ilgili yargılama söz konusu olduğunda masumiyet karinesini de ihlal edebilecektir (B. No: 2019/38857, § 44).

14. Olayda alkolmetrenin yanlış ölçüm yaptığını ilk andan itibaren ileri süren başvurucu, iki farklı hastaneye müracaat ederek alkol testi yaptırmak istemiştir. Başvurucunun bu talebi farklı gerekçelerle reddedilmiştir. Halbuki başvurucunun toplatılmasını talep ettiği delil ancak devlet yardımıyla elde edilebilecek niteliktedir. Dolayısıyla başvurucuya kendisinin elde etme olanağı bulamadığı delilin aksini ortaya koyma hususunda makul imkânlar sunulmamıştır. Başvurucunun bu konuya ilişkin toplanmasını istediği deliller toplanmamış, ileri sürdüğü itirazları da Hâkimlik tarafından bertaraf edilmemiştir. Sonuç olarak başvurucu usule ilişkin imkânlar noktasında dezavantajlı bir konuma düşürülmüştür.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

16. Başvuruda adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile etkili başvuru hakkına ilişkin ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

17. Başvurucu, sürücü belgesine el konulması nedeniyle araç kullanamadığını ve bu duruma bağlı olarak maddi zarara uğradığını beyan etmiş; diğerlerinin yanı sıra kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının B. No: 2014/5863 ([GK], 1/3/2017, §§ 35-42), mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının ise B. No: 2012/1334 ([2. B.], 17/9/2013, § 24) sayılı kararlar doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). 21. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup başvurunun

kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

22. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin, maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunulmaması nedeniyle de maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Nazilli Sulh Ceza Hâkimliğine (2022/2532 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.